

ŠTÚDIUM BIBLIE – PREDPOKLADY, ZÁSADY A METÓDY

Správa výboru pre metódy štúdia Biblie schválená výročným zasadnutím výboru GK v roku 1986 v Rio de Janeiro

1. ÚVOD

Táto správa je určená všetkým členom Cirkvi adventistov siedmeho dňa vo svete. Kazateľom, evanjelistom, učiteľom, sestram, bratom a jej cieľom je poskytnúť im pokyny k štúdiu Biblie.

Adventisti uznávajú a vážia si prínos tých znalcov Písma, ktorí v minulosti sformulovali užitočné a spoľahlivé metódy štúdia Biblie v súlade s požiadavkami a učením samotného Písma. Sú odhodlaní prijímať biblickú pravdu a riadiť sa ňou. Používajú pritom metódy výkladu, ktoré sú v súlade s tým, čo o sebe hovorí samotné Písmo. Tieto metódy sú podrobne uvedené v ďalšej časti tejto správy.

V posledných desaťročiach sa pri štúdiu Biblie všeobecne používa tzv. historicko-kritická metóda. Bádatelia, ktorí ju používajú v jej klasickej podobe, vychádzajú popri štúdiu Biblie z predpokladov, že správy Písma o zázrakoch a iných nadprirodzených javoch nie sú nutne vierohodné a spoľahlivé. Pre adventistov nie je prijateľná ani upravená podoba tejto metódy, ktorá zachováva princíp kritiky a nadraduje ľudský úsudok nad Písmo.

Historicko-kritický prístup k Biblii vo svojich dôsledkoch znižuje nutnosť viery v Boha a zachovávanie jeho prikázaní. Naliehavo žiadame všetkých adventistov, ktorí študujú Písmo, aby pri výklade Biblie neprijímali a nepoužívali postupy tejto metódy ani z nich vyplývajúce výsledky, pretože znižujú význam božského vplyvu v Biblii (vrátane z toho vyplývajúcej jednoty Písma), znevažujú alebo nechápu apokalyptické proctvá a eschatologické časti Písma.

Na rozdiel od historicko-kritickej metódy, jej predpokladov a dôsledkov veríme, že sú potrebné také zásady štúdia Biblie, ktoré sú v súlade s učením samotného Písma, rešpektujú jeho jednotu a vychádzajú z istoty, že Biblia je Božie slovo. Takýto prístup vedie k hodnotnému a užitočnému prežívaniu vzťahu k Bohu.

2. PREDPOKLADY VYPLÝVAJÚCE Z VÝROKOV BIBLIE

A – Pôvod

- Biblia je Božie slovo. Je prvoradým a smerodajným (autoritatívnym) prostriedkom, ktorým sa Boh zjavuje ľuďom.
- Duch Svätý inšpiroval pisateľov Biblie myšlienkami, námetmi a objektívnymi informáciami. Oni ich potom vyjadrovali svojimi vlastnými slovami. Preto je Písmo neoddeliteľnou jednotou Božieho a ľudského, pričom by žiadna z týchto stránok nemala byť jednostranne zdôrazňovaná na úkor druhej (2Pet 1,21).
- Celé písmo je inšpirované Bohom a vzniklo pôsobením Ducha Svätého. Nebolo však dané súvislým radom neprerušovaných Božích zjavení. Duch Svätý hovo-

ril pravdu pisateľovi Biblie, ten ju zapísal a zdôraznil určitú stránku pravdy tak, ako ho k tomu viedol Duch Svätý. Preto každý, kto študuje Bibliu, získa ucelené a vyvážené poznanie určitého bodu a pravdy iba vtedy, ak uzná, že Biblia je svojim vlastným a najlepším vykladačom. Preto je potrebné študovať ju ako celok (2Tim 3,16; Žid 1,1,2).

- Aj keď bolo Písmo dané ľuďom, ktorí žili v oblasti starovekého Blízkeho východu a Stredozemného mora, Biblia presahuje svoje kultúrne pozadie a ako Božie slovo môže byť zrozumiteľná v každej dobe a v každej kultúre, rase aj spoločnosti.

B – Autorita

- Šesťdesiatšesť kníh Starej a Novej zmluvy je jasným, neomylným zjavením Božej vôle a spasenia. Biblia je Božím slovom a jediným meradlom, ktorým musia byť posudzované všetky učenia a všetky skúsenosti (2Tim 3,15–17; Ž 119,105; Prísl 30,5,6; Iz 8,20; Jer 17,17; 2Tes 3,10; Žid 4,12).
- Písmo je autentická, spoľahlivá správa o dejinách a Božích skutkoch v minulosti. Je smerodajným výkladom týchto činov. Nadprirodzené prejavy napísané v Biblii sú historicky pravdivé. Napríklad 1. Mojžišova, 1. až 11. kapitola sú skutočnou správou o historických udalostiach.
- Biblia nie je ako iné knihy. Je spojením Božieho a ľudského. Mnohé detailné správy svetových dejín sú súčasťou jej hlavného zamerania – oboznámiť nás s dejinami spasenia. Vykladači Biblie niekedy používajú na určenie historických dát metódy, ktoré sú bežne súčasťou historického bádania. Tieto metódy sú založené na ľudských predpokladoch a zamerané na ľudský faktor, preto nie sú dostačujúce na výklad Písma, ktoré vzniklo spojením Božieho a ľudského. Iba takáto metóda, ktorá uznáva neoddeliteľnú podstatu Písma, môže zabrániť prekrúteniu jeho posolstva.
- Pri výklade Písma musí byť ľudský úsudok podriadený Biblii. Nie je na rovnakej úrovni, ani nad ňou. Je dôležité, aby prístup k nemu zodpovedal požiadavkám samotného Písma a bol Písmom usmerňovaný (1Kor 2,16). Boh si praje, aby človek naplno využíval svoj rozum, ale v kontexte a závislosti na autorite Božieho slova, nie nezávisle na ňom.
- Správne pochopené Božie zjavenie v prírode je totožné s písaným Božím slovom a má byť vykladané vo svetle Biblie.

3. ZÁSADY PRÍSTUPU K VÝKLADU PÍSMO

- Duch Svätý uschopňuje veriaceho prijať posolstvo Biblie, porozumieť mu a uplatniť ho vo svojom živote, ak túži, aby mu Boh dal silu poslúchnuť všetky požiadavky Písma a privlastniť si všetky biblické zaslúbenia. Iba tí, ktorí žijú podľa svetla, ktoré už prijali, môžu dúfať, že im Duch Svätý poskytne väčšie svetlo (Ján 16,13,14; 1Kor 2,10,11).
- Bez pomoci Ducha Svätého nemôžeme správne vykladať Písmo, pretože je to práve On, ktorý nás uschopňuje rozumieť mu a uplatniť ho v praxi. Preto máme každé štúdium Biblie začínať s prosbou o vedenie Duchom Svätým.

- K štúdiu Božieho slova musíme pristupovať s vierou a pokorným srdcom. Máme byť ako žiaci, ktorí sú ochotní počúvať, čo Biblia hovorí. Všetky predpoklady, názory a rozumové závery musíme byť ochotní podriadiť záverom a hodnoteniu Božieho slova. Iba tak môže čitateľ, ktorý dôsledne študuje, dospieť k pochopeniu pravdy o spasení bez toho, aby potreboval ďalšie ľudské vysvetlenie alebo komentár, aj keď tieto môžu byť veľmi užitočné. Takto človek pochopí význam biblického posolstva.
- Štúdium Písma sa musí vyznačovať úprimnou túžbou poznať Božiu vôľu a nie snahou hľadať podporu alebo dôkazy pre svoje vopred utvorené názory.

4. METÓDY ŠTÚDIA BIBLIE

- Vyber si k štúdiu biblický preklad, ktorý čo najvernejšie tlmočí význam textu v jeho pôvodnom znení. Mali by sme dať prednosť prekladom, ktoré nevznikli pod záštitou jednej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ale ktoré vytvorila širšia skupina odborníkov.
Dávajme pozor, aby sme hlavné body učenia nestavali na jednom preklade Biblie. Tí, ktorí majú túto možnosť a potrebné znalosti, by mali študovať text v pôvodných jazykoch a porovnávať aj textové varianty jednotlivých rukopisov.
- Zvoľ si nejakú konkrétnu metódu štúdia, vyvaruj sa náhodného prístupu bez cieľa. Navrhujeme nasledujúce možnosti:
  - štúdium posolstva jednotlivých biblických kníh;
  - štúdium verša za veršom;
  - štúdium, ktoré v Biblii vyhľadáva riešenie určitého životného problému alebo odpoveď na určitú potrebu, či otázku;
  - štúdium témy (viera, láska, druhý príchod a pod.);
  - štúdium jednotlivých slov a termínov;
  - štúdium životných príbehov postáv v Biblii.
- Snaž sa vystihnúť jednoduchý a jasný význam časti Biblie, ktorú študuješ.
- Snaž sa objaviť základné, veľké témy Písma v jednotlivých textoch, častiach a knihách Biblie. Písmom prebiehajú dve základné a vzájomne prepojené témy: (1) osobnosť a dielo Ježiša Krista a (2) prebiehajúci veľký spor, s ktorým súvisia aj otázky autority Božieho slova, pádu človeka do hriechu, prvého a druhého príchodu Ježiša Krista, ospravedlnenia Boha a jeho zákonov, obnovy Božieho zámeru s vesmírom. Tieto témy máme v Písme nachádzať, nie do nich vkladať.
- Uznaj skutočnosť, že Písmo je svojim najlepším vykladačom a že význam jednotlivých slov, veršov a oddielov najlepšie pochopíme, ak starostlivo porovnáme jednu časť Písma s druhou.
- Študuj text danej časti a pritom pozorne sleduj jeho vzťah k vetám a odsekom, ktoré sú tesne pred nimi a za nimi. Snaž sa v danom texte hľadať myšlienky v súlade so znením celej biblickej knihy.
- Ak je to možné, zisti čo najviac o historických okolnostiach, v ktorých biblickí pisatelia pod vedením Ducha Svätého daný text napísali.

- Snaž sa rozpoznať, akú literárnu formu pisateľ danej časti použil. V Biblii môžeme nájsť podobenstvá, príslovia, alegórie, piesne (žalmy), apokalyptické proroctvá. Mnohí pisatelia Biblie písali svoje knihy alebo ich časti vo veršoch, preto je užitočné používať také preklady, pri ktorých je jasné, ktorá časť je v pôvodnom jazyku napísaná ako próza a ktorá vo veršoch. Existujú aj preklady, v ktorých sú básnické časti vyjadrené poetickým jazykom. Tie časti Písma, ktoré používajú obraznú reč, nemôžeme vykladať tak ako prózu.
- Uvedom si, že každý biblický verš nemusí v podrobnostiach zodpovedať dnešným meradlám pre jednotlivé literárne formy. Nevkladajme tieto meradlá pri výklade do textu. My, ľudia máme sklon vidieť a nachádzať to, čo vidieť a nájsť chceme, aj keď mal pisateľ iný zámer.
- Sleduj gramatické tvary slov a vetnú skladbu študovanej časti, aby si zistil, čo mal pisateľ na mysli. Študuj kľúčové slová textu tak, že s pomocou konkordancie alebo biblického slovníka porovnáš, v akom význame dané slovo používajú iné časti Biblie.
- Pri štúdiu ber do úvahy aj dejinné a kultúrne hľadisko. Archeológia, antropológia a dejepis nám môžu pomôcť lepšie pochopiť zmysel určitého textu.
- Adventisti siedmeho dňa veria, že Boh inšpiroval E.G. Whiteovú, preto jej vysvetlenie biblického textu poskytuje inšpirovaný návod na pochopenie bez toho, aby sme tak vyčerpali jeho význam alebo znížovali úlohu exegézy (rozbor, výklad textu). (Např. pozri Ev 256; GC 193.595; 5T 665.682,707-708; CW 33-35; slovensky, Z tieňa do slávy 135.399)
- Ak si preštudoval určitú časť Písma podľa uvedených zásad, obráť sa na rôzne komentáre a ďalšie pomôcky, ako sú výklady a poznámky k Biblii, aby si zistil, čo iní ľudia v danom texte našli a ako mu porozumeli. Potom zodpovedne porovnaj rozdiely v pohľade a chápanie z hľadiska Písma ako celku.
- Pri výklade proroctva myslí na nasledovné:
  - Biblia chce, aby ste verili, že Boh má moc predpovedať budúcnosť (Iz 46,10).
  - Proroctvá sledujú určitý morálny cieľ. Neboli napísané preto, aby uspokojili ľudskú zvedavosť a záujem o budúcnosť. Ich zámerom je okrem iného posilňovať vieru (Ján 14,29), viesť k posvätenému životu a k príprave na druhý príchod Pána Ježiša (Mat 24,44; Zj 22,7.10.11).
  - Veľká časť proroctiev je zameraná na Ježiša Krista (jeho prvý a druhý príchod), cirkev a dobu konca.
  - Pravidlá na výklad proroctiev môžeme nájsť v samotnej Biblii. Práve tu je zaznamenaná časová os proroctiev a ich naplnenie v dejinách. Nová zmluva uvádza konkrétne naplnenie starozmluvných proroctiev o Mesiášovi a Stará zmluva opisuje určité osobnosti a udalosti ako predobrazy na Mesiáša.
  - Keď Nová zmluva preberá určité starozmluvné prorocké obrazy, niektoré postavy a národy dostávajú nový duchovný zmysel. Napríklad Izrael predstavuje cirkev, Babylon odpadnuté náboženstvo, a pod.
  - Proroctvá môžeme rozdeliť na dva základné typy: klasické (neapokalyptické), ktoré nachádzame napríklad v knihe proroka Izaiáša alebo

Jeremiáša a apokalyptické, napríklad v knihe proroka Daniela a v Zjavení Jána. Každý typ sa vyznačuje určitými znakmi:

- a. Neapokalyptické (klasické) proroctvá sa týkajú Božieho ľudu, apokalyptické proroctvá sú zamerané univerzálne.
  - b. Neapokalyptické proroctvá sú vo svojej podstate častokrát podmienené, stavajú pred Boží ľud možnosť požehnaní ako dôsledok poslušnosti, alebo zatratenia za neposlušnosť. Apokalyptické proroctvá zdôrazňujú Božiu zvrchovanosť a vládu nad dejinami.
  - c. Neapokalyptické proroctvá často preskočia od dobovej situácie až ku dňu Pána na konci časov. Apokalyptické proroctvá naznačujú postupný sled dejín od doby proroka až na záver pozemských dejín.
  - d. Neapokalyptické proroctvá používajú na označenie času väčšinou dlhé a konkrétne údaje: napr. 400 rokov otroctva Izraela (1Moj 15,13) a 70 rokov zajatia v Babylone (Jer 25,12). Časové predpovede apokalyptických proroctiev sú obyčajne vyjadrené krátkymi a symbolickými údajmi: napr. 10 dní (Zj 2,10) alebo 42 mesiacov (Zj 13,5). Apokalyptické časové údaje však symbolicky znázorňujú oveľa dlhší časový úsek.
- Apokalyptické proroctvá sú výrazne symbolické. Podľa toho by sme ich mali aj vykladať. Pri výklade symbolov by sme mali postupovať podľa nasledujúcich zásad:
    - a. Hľadaj výklad (výslovný alebo naznačený) na mieste v Písme, kde bol symbol použitý (napr. Dan 8,20.21; Zj 1,20).
    - b. Hľadaj výklad v iných častiach v tej istej biblickej knihe alebo v iných, ktoré napísal ten istý autor.
    - c. Skúmaj, ako Písmo používa podobné symboly na iných miestach.
    - d. Staroveké písomné objavy z Blízkeho východu môžu objasniť význam symbolov, v Biblii však môžu byť použité aj v inom význame.
  - Literárna štruktúra knihy častokrát pomáha pri jej výklade. Príkladom je kniha proroka Daniela so svojím paralelne prebiehajúcim proroctvom.
- Niektoré udalosti zachytáva Biblia dvomi, ale aj viacerými záznamami v rôznych knihách. Jednotlivé správy sa niekedy odlišujú v podrobnostiach aj v dôrazoch (napr. Mat 21,33.34; Mar 12,1-11; Luk 20,9-18 alebo 2Kráľ 18-20 a 2Par 32). Pri štúdiu týchto častí Písma najprv jednotlivé správy dôsledne preskúmaj, aby si mal istotu, že naozaj opisujú rovnakú historickú udalosť. Napríklad podobnosť mohol Pán Ježiš rozprávať viackrát pri rôznych príležitostiach rôznym poslucháčom a tiež rôznym spôsobom.
- Ak sa ti zdá, že sa tieto paralelné správy líšia, alebo dokonca si v niečom protirečia, hľadaj jednotu a zhodu v ich základnom poslanstve. Nezabudni, že prípadné chyby mohli vzniknúť pri prepisovaní textu (1SM 16) alebo sú výsledkom toho, že každý pisateľ Biblie pod vplyvom a vedením Božieho Ducha zdôraznil iný pohľad, pre iných ľudí žijúcich v iných podmienkach (1SM 21,22; GC V.VI; slovensky, Z tieňa do slávy 9.10).

- V niektorých prípadoch nedokážeme vysvetliť drobné a nepodstatné rozdiely v detailoch, ktoré neovplyvňujú základné a jasné poslanstvo danej časti. Musíme počkať so svojimi uzávermi, pokiaľ nezískame viac informácií a lepšie dôkazy, aby sme mohli zdanlivý rozpor doriešiť.

Písmo sleduje praktický cieľ – zjaviť ľuďom Božiu vôľu. Ak nechceme skresliť význam niektorých biblických výrokov, musíme pamätať, že boli povedané a napísané ľuďom žijúcim v staroveku na Blízkom východe, ich rečou a spôsobom, ktorý zodpovedal ich mysleniu a vyjadrovaniu.

Veľa ľudí dnes nesprávne chápe výroky ako „Hospodin však zatvrdil srdce faraónovo ...“ (2Moj 9,12) alebo „... zlý duch od Boha (1Sam 16,15), žalmy volajúce po pomste alebo Jonášove „tri dni a tri noci“ porovnávané s Kristovou smrťou (Mat 12,40), pretože ich vysvetľujú z pozície súčasného človeka a na základe dnešného spôsobu vyjadrovania.

Ak chceme tieto výroky správne pochopiť, je nevyhnutná aspoň základná znalosť kultúry Blízkeho východu v biblických dobách. Napríklad židovský spôsob myslenia pripisoval človeku zodpovednosť aj za činy, ktoré síce neurobil, ale ich dovolil alebo im nezabránil. Preto aj inšpirovaní pisatelia Biblie bežne pripisujú Bohu, že niečo sám urobil, zatiaľ čo dnes by sme povedali, že to len dovolil alebo tomu nezabránil, napr. zatvrdenie faraónovho srdca.

Mnohých súčasných čitateľov Biblie znepokojuje správa, že Boh prikázal Izraelitom, aby bojovali proti iným národom a „vyhladil ich ako prekliatych“. Nezabudni pri snahe pochopiť túto situáciu, že Izrael žil v podmienkach, ktoré nemôžeme porovnávať s dnešnou dobou. Izrael bol organizovaný ako teokracia, to znamená: civilná správa, prostredníctvom ktorej priamo vládol Boh (2Moj 18,25). Nikdy v dejinách nevznikol podobný štátny útvar. Neexistuje ani dnes a preto ho nemôžeme považovať za model pre kresťanskú prax.

Písmo tiež zachytáva životné príbehy a výroky ľudí, ktoré Boh prijal, aj keď ich život a slová neboli v súlade so všetkými duchovnými princípmi Biblie ako celku. Opisuje napríklad ich opilstvo, mnohoženstvo, rozvody a otroctvo. Aj keď tieto opisy vyslovene neodsudzujú hlboko zakorenené spoločenské neduhy, Boh rozhodne neschvaľuje a nesúhlasí s tým, čo sa odohralo v živote patriarchov a Izraela. Pán Ježiš to jasne vyjadril v prípade rozvodu (Mat 19,4-6.8).

Duch Písma je duch obnovy. Boh trpezlivo pôsobí, aby pozdvihol ľudstvo z hlbín hriechu až k Božiemu ideálu. Preto nemôžeme brať ako vzor hriechne a nesprávne skutky ľudí, aj keď sa o nich píše v Biblii.

V Biblii môžeme vidieť, ako Boh postupne zjavuje svoju vôľu. Ježišovo kázanie na vrchu napríklad rozvíja a rozširuje niektoré starozmluvné požiadavky. Ježiš Kristus je najvyšším zjavením Božieho charakteru ľuďom (Žid 1,1-3).

Aj napriek tomu, že celá Biblia od knihy Genézis až po Zjavenie je jednotná v zásadných otázkach a každá jej časť je inšpirovaná rovnako, Boh sa rozhodol zjaviť prostredníctvom ľudí a oslovit ich podľa duchovných a intelektuálnych schopností a možností. Sám Boh sa nemení, ale postupne rozširoval

svoje zjavenia ľuďom podľa toho, ako ho boli schopní chápať (Ján 16,12; 7BC 945; 1SM 21). Každá skúsenosť, každý výrok, každá časť Písma je inšpirovaná Bohom, ale nie každá skúsenosť a každý výrok zaznamenaný v Biblii je nutne záväzný (normatívny) pre správanie sa dnešného kresťana. Musíme porozumieť obom – duchu aj litere Písma (1Kor 10,6–13; DA 150; 4T 10-12; slovensky, Cesta lásky 94).

- Konečným cieľom je nájsť v texte praktické ponaučenie. Položme si otázky ako: „Čo nám chce Boh povedať v tejto časti Písma?“, „Čo hovorí tento text mne?“, „Čo si mám z toho zobrať do svojej situácie a podmienok?“ Nezabudni pritom, že mnohé časti Biblie, aj keď mali dobový a miestny význam, obsahujú nadčasové zásady, ktoré platia v každej dobe a v každom prostredí.

5. ZÁVER

V úvode knihy „Z tieňa do slávy“ E. G. Whiteová napísala: „Biblia, ktorá obsahuje Bohom zjavené pravdy vyjadrené ľudskou rečou, je teda výrazom dvojakého pôsobenia – Božieho i ľudského. V istom zmysle je tu určitá podobnosť s Kristovou dvojakou prirodzenosťou – Kristus je Syn Boží i Syn človeka. O Biblii možno teda povedať to, čo o Kristovi – „slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami“ (Ján 1,14; GC VI; slovensky, Z tieňa do slávy 9).

Tak ako ľudia, ktorí neuznávajú Kristovu božskú prirodzenosť, nemôžu pochopiť zmysel jeho vtelenia, tak aj tí, ktorí považujú Bibliu len za ľudskú knihu, nemôžu rozumieť jej posolstvu, akokoľvek sú ich metódy štúdia presné a dôsledné.

Dokonca aj kresťanskí vykladači, ktorí uznávajú božsko-ľudský charakter Písma, ale vďaka svojim pracovným metódam sa zaoberajú hlavne ľudskými aspektmi Písma, sú v nebezpečenstve, že biblické posolstvo zbavia jeho moci, pretože ho zatlačujú do pozadia a zameriavajú sa na pisateľa. Zabúdajú, že nástroj bez posolstva je len prázdna škrupinka, ktorá nedokáže dať odpovede na životne dôležité duchovné potreby ľudstva.

Skutočný kresťan bude používať len také metódy, ktoré plne reflektujú dvojitú nedeliteľnú podstatu Písma, rozvíjajú schopnosti veriaceho rozumieť a uplatňovať posolstvo Biblie a zároveň posilňujú jeho vieru.